

Cuprins

ABREVIERI.....	5
TITLUL VIII. INFRAȚIUNI CARE ADUC ATINGERE UNOR RELAȚII PRIVIND CONVIEȚUIREA SOCIALĂ	7
CAPITOL INTRODUCATIV. CONSIDERAȚII GENERALE	7
Secțiunea 1. Considerații generale.....	7
Secțiunea a 2-a. Sistematizarea incriminărilor	7
Secțiunea a 3-a. Codul penal în raport cu legea anterioară.....	8
Secțiunea a 4-a. Unele trăsături comune.....	10
Secțiunea a 5-a. Situații tranzitorii.....	11
CAPITOLUL I. INFRAȚIUNI CONTRA ORDINII ȘI LINIȘTII PUBLICE	15
Capitol Introdactiv. Considerații Generale.....	15
Examinarea infracțiunilor	16
Secțiunea 1. Constituirea unui grup infracțional organizat.....	16
Secțiunea a 2-a. Instigarea publică	37
Secțiunea a 3-a. Incitarea la violență, ură sau discriminare.....	43
Secțiunea a 4-a. Încercarea de a determina săvârșirea unei infracțiuni	48
Secțiunea a 5-a. Tulburarea ordinii și liniștii publice	51
Secțiunea a 6-a. Portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase	67
Secțiunea a 7-a. Împiedicarea desfășurării unei adunări publice.....	76
Secțiunea a 8-a. Pornografia infantilă.....	80
Secțiunea a 9-a. Ultrajul contra bunelor moravuri.....	93
CAPITOLUL II. INFRAȚIUNI CONTRA FAMILIEI	102
Considerații introductive	102
Examinarea infracțiunilor	104
Secțiunea 1. Bigamia	104
Secțiunea a 2-a. Incestul	109
Secțiunea a 3-a. Abandonul de familie	115
Secțiunea a 4-a. Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului	127
Secțiunea a 5-a. Împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu	137
CAPITOLUL III. INFRAȚIUNI CONTRA LIBERTĂȚII RELIGIOASE ȘI RESPECTULUI DATORAT PERSOANELOR DECEDATE	141
Considerații introductive	141
Examinarea infracțiunilor	141
Secțiunea 1. Împiedicarea exercitării libertății religioase.....	141
Secțiunea a 2-a. Profanarea lăcașurilor sau a obiectelor de cult.....	149
Secțiunea a 3-a. Profanarea de cadavre sau morminte.....	152
Secțiunea a 4-a. Prelevarea ilegală de țesuturi sau organe	158

BIBLIOGRAFIE.....	162
TITLUL IX. INFRAȚIUNI ELECTORALE.....	165
CAPITOL INTRODUCATIV. CONSIDERAȚII GENERALE	165
Secțiunea 1. Considerații introductive. Referințe istorice privind incriminarea acestui grup de infracțiuni	165
Secțiunea a 2-a. Sistematizarea incriminărilor.....	167
Secțiunea a 3-a. Codul penal în raport cu legea anterioară.....	168
Secțiunea a 4-a. Unele trăsături comune.....	169
Secțiunea a 5-a. Situații tranzitorii.....	170
Examinarea infracțiunilor	170
Secțiunea 1. Împiedicarea exercitării drepturilor electorale	170
Secțiunea a 2-a. Coruperea alegătorilor.....	177
Secțiunea a 3-a. Frauda la vot.....	185
Secțiunea a 4-a. Frauda la votul electronic.....	193
Secțiunea a 5-a. Violarea confidențialității votului.....	197
Secțiunea a 6-a. Nerespectarea regimului urmei de vot.....	202
Secțiunea a 7-a. Falsificarea documentelor și evidențelor electorale	207
Secțiunea a 8-a. Fapte săvârșite în legătură cu un referendum	214
BIBLIOGRAFIE.....	216
TITLUL X. INFRAȚIUNI CONTRA SECURITĂȚII NAȚIONALE	217
CAPITOL INTRODUCATIV. CONSIDERAȚII GENERALE	217
Secțiunea 1. Considerații generale.....	217
Secțiunea a 2-a. Sistematizarea incriminărilor.....	220
Secțiunea a 3-a. Codul penal în raport cu legea anterioară.....	221
Secțiunea a 4-a. Unele trăsături comune.....	223
Secțiunea a 5-a. Unele aspecte procesuale.....	225
Secțiunea a 6-a. Situații tranzitorii.....	227
Examinarea infracțiunilor	228
Secțiunea 1. Trădarea.....	228
Secțiunea a 2-a. Trădarea prin transmiterea de informații secrete de stat.....	244
Secțiunea a 3-a. Trădarea prin ajutarea inamicului.....	260
Secțiunea a 4-a. Acțiuni împotriva ordinii constituționale	274
Secțiunea a 5-a. Înalta trădare.....	286
Secțiunea a 6-a. Acțiunile ostile contra statului.....	291
Secțiunea a 7-a. Spionajul.....	295
Secțiunea a 8-a. Atentatul care pune în pericol securitatea națională.....	299
Secțiunea a 9-a. Atentatul contra unei colectivități	310
Secțiunea a 10-a. Actele de diversiune	318
Secțiunea a 11-a. Comunicarea de informații false	325
Secțiunea a 12-a. Propaganda pentru război	330
Secțiunea a 13-a. Compromiterea unor interese de stat.....	337

Secțiunea a 14-a. Divulgarea secretului care periclitează securitatea națională	345
Secțiunea a 15-a. Infracțiuni contra persoanelor care se bucură de protecție internațională	356
Secțiunea a 16-a. Constituirea de structuri informative ilegale	363
Secțiunea a 17-a. Nedenunțarea unor infracțiuni contra securității naționale	371
BIBLIOGRAFIE	378
TITLUL XI. INFRAȚIUNI CONTRA CAPACITĂȚII DE LUPTĂ A FORTELOR ARMATE	381
CAPITOL INTRODUCȚIV CONSIDERAȚII GENERALE	381
Secțiunea 1 Considerații generale.....	381
Secțiunea a 2-a Codul penal în raport cu legea anterioară.....	383
Secțiunea a 3-a Sistematizarea incriminărilor	384
CAPITOLUL I. INFRAȚIUNI SĂVÂRȘITE DE MILITARI	385
CONSIDERAȚII GENERALE	385
Secțiunea 1. Codul penal în raport cu legea anterioară.....	385
Secțiunea a 2-a. Unele aspecte comune	385
Examinarea infracțiunilor	392
Secțiunea 1. Absența nejustificată	392
Secțiunea a 2-a. Dezertarea.....	402
Secțiunea a 3-a. Încălcarea consemnului	411
Secțiunea a 4-a. Părăsirea postului sau a comenzii.....	423
Secțiunea a 5-a. Insubordonarea	429
Secțiunea a 6-a. Constrângerea superiorului	438
Secțiunea a 7-a. Abuzul de autoritate	442
Secțiunea a 8-a. Lovirea superiorului ori a inferiorului.....	447
Secțiunea a 9-a. Capitulara	455
Secțiunea a 10-a. Părăsirea câmpului de luptă.....	461
Secțiunea a 11-a. Zborul neautorizat	466
Secțiunea a 12-a. Părăsirea navei.....	472
Secțiunea a 13-a. Părăsirea comenzii.....	478
Secțiunea a 14-a. Neluarea măsurilor necesare în operațiunile navale.....	483
Secțiunea a 15-a. Coborârea pavilionului	487
Secțiunea a 16-a. Coliziunea.....	492
CAPITOLUL II. INFRAȚIUNI SĂVÂRȘITE DE MILITARI SAU CIVILI.....	497
Considerații generale	497
Secțiunea 1. Codul penal în vigoare în raport cu legea anterioară	497
Secțiunea a 2-a. Sistematizarea incriminărilor	497
Secțiunea a 3-a. Unele aspecte comune	498
Examinarea infracțiunilor	500
Secțiunea 1. Sustragerea de la serviciul militar în timp de război	500
Secțiunea a 2-a. Agresiunea împotriva santinelei.....	509

Secțiunea a 3-a. Sustragerea de la luarea în evidența militară	512
Secțiunea a 4-a. Neprezentarea la încorporare sau recrutare	516
Secțiunea a 5-a. Jefuirea celor căzuți pe câmpul de luptă.....	522
Secțiunea a 6-a. Folosirea emblemei Crucea Roșie în timpul operațiunilor militare.....	528
BIBLIOGRAFIE.....	533
TITLUL XII. INFRAȚIUNI DE GENOCID, CONTRA UMANITĂȚII ȘI DE RĂZBOI	536
CAPITOL INTRODUCȚIV. CONSIDERAȚII GENERALE	536
Secțiunea 1. Considerații introductive	536
Secțiunea a 2-a. Codul penal în vigoare în raport cu legea anterioară.....	537
Secțiunea a 3-a. Unele aspecte comune	538
CAPITOLUL I. INFRAȚIUNI DE GENOCID ȘI CONTRA UMANITĂȚII	540
Examinarea infracțiunilor	540
Secțiunea 1. Genocidul	540
Secțiunea a 2-a. Infracțiuni contra umanității	561
CAPITOLUL II. INFRAȚIUNI DE RĂZBOI.....	577
Examinarea infracțiunilor	577
Secțiunea 1. Infracțiuni de război contra persoanelor.....	577
Secțiunea a 2-a. Infracțiuni de război contra proprietății și altor drepturi	591
Secțiunea a 3-a. Infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor	597
Secțiunea a 4-a. Utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă	604
Secțiunea a 5-a. Utilizarea de mijloace interzise în operațiunile de luptă	613
BIBLIOGRAFIE.....	618

TITLUL VIII

INFRAȚIUNI CARE ADUC ATINGERE UNOR RELAȚII PRIVIND CONVIEȚUIREA SOCIALĂ

CAPITOL INTRODUCTIV

Considerații generale

Secțiunea 1

Considerații generale

În doctrina din a doua jumătate a secolului trecut se reținea că „În definirea noțiunii de conviețuire socială trebuie reținut că această noțiune are, pe de o parte, un sens larg, potrivit căruia cele mai multe relații sociale sunt, în fond, relații de conviețuire socială, relații de viețuire a unor oameni împreună cu alți oameni.

În acest sens, și în cazul infracțiunilor contra persoanei se încalcă unele relații de conviețuire socială, după cum se încalcă asemenea relații și în cazul infracțiunilor contra avutului personal, așa cum se încalcă asemenea relații de conviețuire în cazul infracțiunilor contra familiei ori cel al infracțiunilor care privesc asistența celor în primejdie. Ori de câte ori este vorba de infracțiuni, acestea presupun relații sociale, relații de conviețuire între oameni, relații de conviețuire socială.

Dar, pe de altă parte, noțiunea de relații de conviețuire socială are și un sens restrâns, anume acele relații de conviețuire socială care presupun contacte apropiate, directe, frecvente între oameni și a căror încălcare implică o suferință morală, cum sunt relațiile de familie, relațiile de asistență a celor aflați în primejdie, relații între locatari, relațiile dintre oameni de naționalități diferite, relații privind exercitarea liberă a cultelor religioase, relații privind buna-cuviință și respectul reciproc¹”.

Secțiunea a 2-a

Sistematizarea incriminărilor

În Codul penal în vigoare în Titlul VIII este prevăzut grupul de infracțiuni prin care se aduce atingere unor relații privind conviețuirea socială, fiecare infracțiune având o denumire marginală diferită prin care se sugerează obiectul ocrotirii penale.

Acest grup de infracțiuni este structurat la rândul său în trei capitole distincte, fiecare dintre acestea având câte o denumire marginală care semnifică subgrupa de infracțiuni ce sunt incluse în capitolul respectiv.

¹ C. Bulai, în V. Dongoroz (consultant științific; titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Stănoiu, V. Roșca, *Explicații Teoretice ale Codului Penal Român, vol. IV, Partea specială*, Ed. Academiei Române, București, 1972, pp. 543-544.

Capitolul I cu denumirea marginală „*Infrațiuni contra ordinii și liniștii publice*” include următoarele infrațiuni:

- *constituirea unui grup infracțional organizat* – art. 367;
- *instigarea publică* – art. 368;
- *incitarea la violență, ură sau discriminare* – art. 369;
- *încercarea de a determina săvârșirea unei infrațiuni* – art. 370;
- *tulburarea ordinii și liniștii publice* – art. 371;
- *portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase* – art. 372;
- *împiedicarea desfășurării unei adunări publice* – art. 373;
- *pornografie infantilă* – art. 374;
- *ultrajul contra bunelor moravuri* – art. 375.

În capitolul II denumit marginal „*Infrațiuni contra familiei*” sunt prevăzute următoarele infrațiuni:

- *bigamia* – art. 376;
- *incestul* – art. 377;
- *abandonul de familie* – art. 378;
- *nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului* – art. 379;
- *împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu* – art. 380.

Capitolul III cu titlul marginal „*Infrațiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate*”, include patru infrațiuni, respectiv:

- *împiedicarea exercitării libertății religioase* – art. 381;
- *profanarea lăcașurilor sau a obiectelor de cult* – art. 382;
- *profanarea de cadavre sau morminte* – art. 383;
- *prelevarea ilegală de țesuturi sau organe* – art. 384.

Secțiunea a 3-a **Codul penal în raport cu legea anterioară**

În Codul penal din 1969 era prevăzut un titlu cu o denumire identică „*Infrațiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială*”, titlul IX, în care erau incluse mai multe infrațiuni, cu denumiri marginale distincte, ce erau structurate în patru capitole, după cum urmează:

– capitolul I cu denumirea marginală „*Infrațiuni contra familiei*” cuprinde cinci infrațiuni, respectiv:

- *bigamia* – art. 303;
- *adulterul* – art. 304;
- *abandonul de familie* – art. 305;
- *rele tratamente aplicate minorului* – art. 306;
- *nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului* – art. 307.

Precizăm că față de redactarea inițială, art. 304 alin. (1) și art. 305 alin. (1) au fost modificate și completate prin Legea nr. 6/1973 pentru modificarea Codului penal al Republicii Socialiste România².

² Publicată în B. Of. nr. 49 din 6 aprilie 1973.

– capitolul II cu titlul marginal „*Infracțiuni contra sănătății publice*” include șapte infracțiuni, după cum urmează:

- *zădărnicierea combaterii bolilor* – art. 308;
- *contaminarea venerică* – art. 309;
- *răspândirea bolilor la animale sau plante* – art. 310;
- *infectarea apei* – art. 311;
- *traficul de stupefiante* – art. 311;
- *falsificarea de alimente sau alte produse* – art. 312;
- *falsificarea de alimente sau alte produse* – art. 313.

– capitolul III cu denumirea marginală „*Infracțiuni privitoare la asistența celor în primejdie*” cuprinde trei infracțiuni, respectiv:

- *punerea în primejdie a unei persoane în neputință de a se îngriji* – art. 314;
- *lăsarea fără ajutor* – art. 315;
- *lăsarea fără ajutor prin omisiunea de înștiințare* – art. 316.

– capitolul IV cu titlul marginal „*Alte infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială*”, include paisprezece infracțiuni, respectiv:

- *propaganda naționalist-șovină* – art. 317;
- *împiedicarea libertății cultelor* – art. 318;
- *profanarea de morminte* – art. 319;
- *tulburarea folosinței locuinței* – art. 320;
- *ultrajul contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice* – art. 321;
- *încăierarea* – art. 322;
- *asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni* – art. 323;
- *instigarea publică și apologia infracțiunilor* – art. 324;
- *răspândirea de materiale obscene* – art. 325;
- *cerșetoria* – art. 326;
- *vagabondajul* – art. 327;
- *prostituția* – art. 328;
- *proxenetismul* – art. 329;
- *jocul de noroc* – art. 330.

Examinarea comparativă a celor două grupe de infracțiuni din cele două legi, conduce la următoarele concluzii:

– deși denumirile marginale ale celor două titluri sunt identice, în Codul penal din 1969 sunt incluse patru capitole, în timp ce în legea în vigoare sunt menționate trei capitole;

– în ceea ce privește grupul de infracțiuni contra sănătății publice, în noua legea au fost incluse în titlul VII „*Infracțiuni contra siguranței publice*”, în timp ce infracțiunile privind obligația de asistență a celor aflați în primejdie au fost incluse în noua lege, în titlul I „*Infracțiuni contra persoanei*”;

– în acest titlu au fost incluse și unele infracțiuni ce erau prevăzute în legi speciale, cum este cazul infracțiunilor: pornografia infantilă, împiedicarea desfășurării unei adunări publice, portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase;

– nu în ultimul rând observăm introducerea unor noi incriminări (încercarea de a determina săvârșirea unei infracțiuni).

În același timp, observăm că în noua lege au fost dezincriminate infracțiunile de prostituție, cerșetorie și vagabondaj.

În ceea ce privește conținutul juridic al infracțiunilor, observăm că în cazul unora acesta fost păstrat, în timp ce în cazul altora a fost modificat și completat.

Deosebiri fundamentale apar în și cazul limitelor de pedeapsă care uneori au fost păstrate, iar în alte cazuri modificate.

Într-o concluzie generală apreciem că în noua lege incriminările cuprinse în acest titlu par a fi adecvate noii politici penale a statului.

Secțiunea a 4-a **Unele trăsături comune**

Obiectul juridic al acestor infracțiuni este format din relațiile sociale care privesc conviețuirea socială ce trebuie să existe între membrii societății care asigură un climat corespunzător de ordine și siguranță publică absolut necesar pentru dezvoltarea societății pe toate planurile.

În doctrină s-a apreciat că „Ansamblul relațiilor privind conviețuirea socială este foarte diversificat, motiv pentru care putem desluși un sens mai larg al acestei noțiuni, cuprinzând ansamblul de relații interumane care fac posibilă conviețuirea socială în comunitatea umană, și, un sens mai restrâns al unor relații de conviețuire socială mai apropiate, cu implicații directe asupra ordinii și liniștii publice, relațiile de familie sau respectul datorat libertății vieții religioase, cărora legiuitorul a înțeles să le acorde o protecție specială prin incriminarea unor infracțiuni specifice³”.

În cea mai mare parte infracțiunile ce fac parte din acest grup sunt infracțiuni de pericol cărora le lipsește *obiectul material*.

Cu toate acestea, în cazul unor infracțiuni cum este cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice comise prin acte de violență asupra uneia sau mai multor persoane, corpul victimelor va constitui și *obiectul material* al infracțiunii.

Subiectul activ pentru marea majoritate a infracțiunilor nu este calificat (cu excepția infracțiunilor contra familiei).

Pentru infracțiunile contra familiei subiectul activ este calificat, calificarea constând în calitatea sa de părinte sau ascendent căruia i-a fost încredințat copilul spre creștere și educare, iar în cazul bigamiei calitatea de persoană căsătorită.

În cazul unora dintre infracțiunile ce fac parte din acest grup, subiect activ poate fi și o *persoană juridică*.

Participația penală este posibilă în toate formele sale.

Subiect pasiv principal este statul în calitatea sa de titular al valorilor sociale protejate, în timp ce *subiect pasiv secundar* poate orice persoană fizică, cu excepția infracțiunilor contra familiei, unde aceasta are calitatea de membru de familie al subiectului activ al infracțiunii.

Locul prezintă o anumită relevanță pentru unele infracțiuni, cum este cazul infracțiunile de tulburare a ordinii și liniștii publice, ultraj (faptele trebuie comise în public), portul ilegal de arme albe (care trebuie să se comită la adunările publice, manifestări cultural-sportive, în

³ V. Pașca, în G. Antoniu, T. Toader (coord.), V. Brutaru, M. Gorunescu, N. Grofu, I. Ifrim, V. Pașca, V. Păvăleanu, C. Sima, *Explicațiile Noului Cod penal*, vol. V, Art. 367-445, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 12.

locuri special amenajate și autorizate pentru distracție ori agrement sau în mijlocele de transport în comun).

În ceea ce privește *timpul*, acesta, cu excepția infracțiunii de abandon de familie (pentru existența căreia trebuie să treacă o perioadă de trei luni), nu prezintă nicio relevanță juridică.

În ceea ce privește *latura obiectivă*, în doctrină s-a reținut că aceste infracțiuni sunt „(...) în majoritatea lor infracțiuni comise doar prin acțiune, cu excepția infracțiunii de abandon de familie, care se poate comite prin omisiune, în variantele normative constând în neîndeplinirea, cu rea-credință, a obligației de întreținere prevăzute de lege sau de neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească⁴”.

În ceea ce privește acțiunile prin care se realizează *elementul material al laturii obiective*, acestea diferă de la o infracțiune la alta, constând în: inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, îndemnarea verbală sau scrisă a publicului la săvârșirea de infracțiuni, încercarea de a determina o persoană, prin constrângere sau corupere, să comită o infracțiune, încheierea unei noi căsătorii de către o persoană căsătorită etc.

Sub aspect subiectiv menționăm că toate infracțiunile se comit cu intenție care poate fi directă sau indirectă.

Cu excepția infracțiunii prevăzute în art. 367, mobilul și scopul nu prezintă nicio relevanță juridică pentru existența infracțiunilor.

Actele de pregătire deși posibile nu sunt sancționate de lege, iar *tentativa* nu se pedepsește decât în cazul infracțiunii de pornografie infantilă.

Secțiunea a 5-a ***Situații tranzitorii***

Situația tranzitorie în care ne aflăm, care va exista și în viitor, implică necesitatea stabilirii și aplicării legii penale mai favorabile în cazul în care o infracțiune ce face parte din acest titlu a fost comisă sub imperiul legii vechi și este judecată pe perioada de activitate a unei alte legi prin care a fost modificat conținutul juridic sau limitele de pedeapsă ale legii anterioare.

În concret, mai întâi avem în vedere diferențele existente între legea anterioară (Codul penal din 1969) și reglementările din Codul penal în vigoare.

O altă diferențiere apare atunci când unele texte din redactarea inițială a Codului penal au fost modificate și completate ulterior prin alte dispoziții sau au fost incriminate noi fapte.

În aceste condiții, având însă în vedere modificările și completările operate de legiuitor în conținutul unor texte de incriminare, chiar și după intrarea în vigoare a Codului penal, aplicarea legii penale mai favorabile propune mai multe ipoteze de lucru.

Astfel, o primă situație va fi incidentă în cazul în care fapta este comisă pe perioada de activitate a legii vechi (Codul penal din 1969), urmând a fi judecată pe perioada de activitate a legii noi, al cărui conținut juridic diferă în raport cu legea anterioară.

În situația dată mai sus, pentru identificarea și aplicarea legii penale mai favorabile instanța de judecată va compara textul din Codul penal din 1969, cu textul din Codul penal, în redactarea sa inițială.

⁴ *Ibidem*, p. 13.

A doua situație va fi incidentă în ipoteza în care după intrarea în vigoare a Codului penal, legiuitorul a operat unele modificări în conținutul juridic al unor infracțiuni, a introdus noi texte în conținutul juridic al altor infracțiuni sau a modificat limitele speciale ale pedepselor.

În ceea ce privește modificările și completările intervenite în conținutul juridic al unor infracțiuni din acest titlu sau a limitelor de pedeapsă (până la data publicării volumului), precizăm că acestea sunt următoarele:

– art. 369 C. pen. (Incitarea la violență, ură sau discriminare), a fost modificat în întregime prin art. unic din Legea nr. 170/2022 pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal;⁵ ulterior, în anul 2023, textul de incriminare a fost din nou modificat, în întregime, prin art. unic din Legea nr. 258/2023 pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal⁶;

– art. 371 (Tulburarea ordinii și liniștii publice) a fost modificat și completat prin art. unic pct. 10 din Legea nr. 248/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal⁷;

– alin. (1) al art. 374 C. pen. (Pornografia infantilă), a fost modificat în întregime prin art. I pct. 15 din O.U.G. nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară⁸;

– alin. (1¹) și (1²) ale art. 374 (Pornografia infantilă), au fost introduse prin art. I pct. 16 din O.U.G. nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară⁹;

– alin. (3¹) al art. 374 (Pornografia infantilă) a fost introdus prin art. I pct. 17 din O.U.G. nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară¹⁰;

– dispozițiile menționate la lit. a) din alin. (3¹) de la art. 374 (Pornografia infantilă) au fost modificate prin art. I pct. 16 din Legea nr. 217/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru modificarea art. 223 alin. (2) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală¹¹;

– dispozițiile menționate la lit. c) din alin. (3¹) de la art. 374 (Pornografia infantilă) au fost modificate prin art. unic pct. 5 din Legea nr. 186/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal¹²;

– dispozițiile menționate la lit. d) alin. (3¹) de la art. 374 (Pornografia infantilă) au fost introduse prin art. I pct. 17 din Legea nr. 217/2-20, modificate ulterior prin art. unic pct. 5 din Legea nr. 186/2021¹³;

⁵ Publicată în M. Of. nr. 548 din 6 iunie 2022.

⁶ Publicată în M. Of. nr. 871 din 28 septembrie 2023.

⁷ Publicată în M. Of. nr. 673 din 21 iulie 2023.

⁸ Publicată în M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016.

⁹ Publicată în M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016.

¹⁰ Publicată în M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016.

¹¹ Publicată în M. Of. nr. 1012 din 30 octombrie 2020.

¹² Publicată în M. Of. nr. 657 din 2 iulie 2021.

¹³ Publicată în M. Of. nr. 1012 din 30 octombrie 2020.

– alin. (3²) al art. 374 a fost introdus prin art. I pct. 24 din Legea nr. 217/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a Legii audiovizualului nr. 504/2002¹⁴;

– alin. (4) al art. 374 (Pornografia infantilă) a fost modificat prin art. I pct. 18 din O.U.G. nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară¹⁵;

– art. (4¹) al art. 374 (Pornografia infantilă) a fost introdus prin art. I pct. 19 din O.U.G. nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară¹⁶;

– art. 377 (Incestul) a fost modificat și completat prin art. I pct. 25 din Legea nr. 217/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a Legii audiovizualului nr. 504/2002¹⁷;

– art. 378 (Abandonul de familie) alin. (1) lit. c) a fost modificat și completat prin art. unic din Legea nr. 323/2023 privind Codul penal¹⁸; precizăm că modificarea textului a fost determinată de Decizia Curții Constituționale nr. 221/2023¹⁹, prin care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 378 alin. (1) lit. c) din Codul penal, care nu incriminează neplata, ce rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite prin act notarial, este neconstituțională.

Așadar în toate aceste cazuri, în funcție de data comiterii infracțiunii, instanța va avea de comparat fie dispozițiile din Codul penal din 1969, cele cuprinse în Codul penal în redactarea sa inițială și cele în vigoare la data judecării, fie dispozițiile din Codul penal, în redactarea sa inițială cu cele din legea în vigoare la data judecării cauzei.

Pe de altă parte menționăm că datorită specificului lor, aplicarea legii penale mai favorabile diferă de la o infracțiune la alta, chiar dacă în ceea ce privește conținutul lor juridic acesta este asemănător, iar limitele speciale ale sancțiunilor prevăzute sunt destul de apropiate.

Nu în ultimul rând, apreciem că în cadrul procesului de stabilire a legii penale mai favorabile, se impune și examinarea concretă, comparativă, a normelor de drept penal din cele două legi, cu posibilitatea identificării unor acțiuni ce intră în conținutul laturii obiective a unor infracțiuni, care au fost dezincriminate în noua lege.

Pornind de la condițiile de incriminare diferite și limitele speciale ale pedepselor, se poate observa că legea penală mai favorabilă în cazul infracțiunilor incluse în acest grup poate fi atât legea nouă, cât și legea veche.

Precizăm însă că în cazul infracțiunilor a căror limite speciale ale pedepselor sunt mai reduse, cercetarea modalităților de identificare și aplicare a legii penale mai favorabile are

¹⁴ Publicată în M. Of. nr. 634 din 11 iulie 2023.

¹⁵ Publicată în M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016.

¹⁶ Publicată în M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016.

¹⁷ Publicată în M. Of. nr. 634 din 11 iulie 2023.

¹⁸ Publicată în M. Of. nr. 1020 din 8 noiembrie 2023.

¹⁹ Publicată în M. Of. nr. 505 din 9 iunie 2023.

doar o importanță teoretică, didactică, deoarece în practica judiciară, pentru aceste infrațiuni a intervenit prescripția răspunderii penale

Deoarece în cadrul volumului I, titlul introductiv, în Capitolul VI am realizat o examinare succintă a dispozițiilor care privesc aplicarea legii penale mai favorabile, pentru alte informații recomandăm studierea acestora.

Facem precizarea că în cazul analizei fiecăreia dintre infrațiunile cuprinse în acest grup vom prezenta și unele ipoteze de aplicare a legii penale mai favorabile, motiv pentru care nu insistăm cu alte mențiuni.

CAPITOLUL I

Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice

CAPITOL INTRODUCATIV

Considerații generale

În referire la acest grup de infracțiuni, în expunerea de motive se arată că „În privința grupărilor infracționale, proiectul propune renunțarea la paralelismul existent astăzi între textele care incriminează acest gen de fapte (grup infracțional organizat, asocieră în vederea săvârșirii de infracțiuni, complot, grupare teroristă) în favoarea instituirii unei incriminări cadru – constituirea unui grup infracțional organizat – cu posibilitatea menținerii ca incriminare distinctă a asociației teroriste, dat fiind specificul acesteia.

În categoria incriminărilor noi din acest capitol, trebuie menționată *încercarea de a determina comiterea unei infracțiuni*, incriminare necesară în condițiile renunțării la reglementarea, în partea generală, a instigării neurmărite de executare. Fiind o ipoteză de excepție, această incriminare nu privește decât faptele grave, sancționate cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoarea mai mare de 10 ani.

Totodată au fost aduse în secțiunea de față textele de incriminare aflate în prezent în legislația specială (Legea nr. 61/1991 și respectiv Legea nr. 60/1991) și care prin obiectul lor juridic se încadrează în această categorie. De asemenea, au fost introduse unele incriminări noi, legate în special de libertatea de întrunire, menite fie să contribuie la respectarea obligației pozitive a statului în privința asigurării condițiilor de exercitare a acestei libertăți – fiind astfel incriminată împiedicarea desfășurării unei adunări publice – fie să protejeze ordinea publică în cazurile de exercitare abuzivă a libertății în cauză (tulburarea ordinii publice prin adunări neautorizate). Incriminări similare conține art. 513-514 C. pen. spaniol, art. 431-3 și urm. C. pen. francez, art. 302-304 C. pen. portughez, art. 260 C. pen. elvețian, § 125-126 C. pen. german, § 284-285 C. pen. austriac, cap. 16 § 4 C. pen. suedez. De asemenea, a fost introdusă ca incriminare distinctă alarmarea falsă, în condițiile multiplicării continue în ultimii ani a numărului acestor fapte, fiind evident că sancțiunile contravenționale sunt insuficiente. Incriminări similare conține art. 306 C. pen. portughez, art. 258 C. pen. elvețian, § 349 C. pen. norvegian, § 145 C. pen. german, cap. 16 § 15 C. pen. suedez.

Prin reglementarea infracțiunii de pornografie infantilă s-a urmărit eliminarea suprapunerilor în reglementare determinate în prezent de existența a trei acte normative care conțin incriminări în materie (Legea nr. 678/2001, Legea nr. 161/2003 și Legea nr. 196/2003). Elementele constitutive ale incriminărilor din aceste texte au fost sintetizate în textul propus de proiect, text care a avut în vedere și dispozițiile Deciziei-cadru a Consiliului Uniunii Europene nr. 2004/68/JAI din 22 decembrie 2003 privind lupta împotriva exploatării sexuale a copiilor și pedo-pornografiei. Dispoziții similare se regăsesc în art. 197 C. pen. elvețian, art. 189 alin. (1) lit. b) C. pen. spaniol, § 184 alin. (3) C. pen. german, § 207a C. pen. austriac, cap. 16 §10a C. pen. suedez, § 211 alin. final C. pen. norvegian.

Infracțiunea de ultraj contra bunelor moravuri a fost, la rândul ei reformulată, prin separare de infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice, inclusă într-un text distinct al acestui capitol. Astfel, infracțiunea de ultraj contra bunelor moravuri urmează a acoperi situațiile de expunere în public a unor imagini ce prezintă o activitate sexuală explicită, dar și cele de comitere în public a unor acte de exhibiționism sau acte sexuale explicite, indiferent

de natura acestora (raporturi sexuale, acte sexuale orale sau anale, acte cu caracter zoofil etc.). Dispoziții similare se regăsesc și în alte legislații, ca § 183-183a C. pen. german, § 218-220 C. pen. austriac, cap. 16 § 11 C. pen. suedez, § 376-377 C. pen. norvegian”.

În acest capitol sunt incluse un număr de 9 infracțiuni, după cum urmează:

- constituirea unui grup infracțional organizat (art. 367);
- instigarea publică (art. 368);
- incitarea la violență, ură sau discriminare (art. 369);
- încercarea de a determina săvârșirea unei infracțiuni (art. 370);
- tulburarea ordinii și liniștii publice (art. 371);
- portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase (art. 372);
- împiedicarea desfășurării unei adunări publice (art. 373);
- pornografia infantilă (art. 374);
- ultrajul contra bunelor moravuri (art. 375).

EXAMINAREA INFRACTIUNILOR

Secțiunea 1

Constituirea unui grup infracțional organizat²⁰

1. Concept și caracterizare

Constituirea unui grup infracțional organizat reprezintă fapta unei persoane care inițiază sau împreună cu alte persoane constituie un grup infracțional organizat, aderă sau sprijină un asemenea grup, sub orice formă.

²⁰ Art. 367. Constituirea unui grup infracțional organizat

(1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(4) Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului.

(5) Dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin. (1)-(3) înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.

(6) Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni.

Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, publicată în M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003.

Art. 2 lit. a)

grup infracțional organizat – grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, care există pentru o perioadă și acționează în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material; nu constituie grup infracțional organizat grupul format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi în cadrul grupului;

Art. 7

(1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la 5 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Pedepsa pentru faptele prevăzute la alin. (1) nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni grave, se aplică regulile de la concursul de infracțiuni.

Art. 8.

Inițierea sau constituirea ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui grup, în vederea săvârșirii de infracțiuni, care nu este, potrivit prezentei legi, un grup infracțional organizat, se pedepsește, după caz, potrivit art. 167 sau 323 din Codul penal.

Art. 9.

(1) Nu se pedepsește persoana care, săvârșind una dintre faptele prevăzute la art. 7 alin. (1), denunță autorităților grupul infracțional organizat mai înainte de a fi fost descoperit și de a se fi început săvârșirea infracțiunii grave care intră în scopul acestui grup.

(2) Persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute la art. 7 alin. (1) sau (3) și care, în cursul urmăririi penale sau al judecării, denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

Art. 10.

(1) Infracțiunea de tănuire, prevăzută la art. 221 din Codul penal, dacă bunul provine dintr-o infracțiune gravă săvârșită de unul sau mulți membri ai unui grup infracțional organizat, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani, fără ca sancțiunea aplicată să poată depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea gravă din care provine bunul tănuit.

(2) Tănuirea săvârșită de soț sau de o rudă apropiată nu se pedepsește.

Art. 323. Asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni (Codul penal din 1969 în redactarea inițială).

Fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, altele decât cele arătate la art. 167, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asocierii.

Dacă fapta de asociere a fost urmată de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică celor care au săvârșit infracțiunea respectivă pedeapsa pentru acea infracțiune, în concurs cu pedeapsa prevăzută în alin. 1.

Nu se pedepsesc persoanele prevăzute în alin. 1, care denunță autorităților asocierea mai înainte de a fi fost descoperită și de a se fi început săvârșirea infracțiunii care intră în scopul asocierii.

Art. 167. Complotul (Codul penal din 1969 în redactarea inițială)

Inițierea sau constituirea unei asociații sau grupări în scopul săvârșirii vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în art. 155-165, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asociații sau grupări, se pedepsește cu moartea și confiscarea totală a averii, sau cu închisoarea de la 15 la 20 de ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii.

Pedeapsa pentru complot nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru cea mai gravă dintre infracțiunile care intră în scopul asocierii sau grupării.

Cu pedeapsa prevăzută în alin. 1 se sancționează și asocierea mai multor persoane în vederea desfășurării unei activități cu caracter fascist ori antidemocratic, sau a oricărei alte activități prin care se urmărește schimbarea orânduirii socialiste, precum și aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri.

Dacă faptele prevăzute în alin. 1 sau 3 au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile de la concursul de infracțiuni.

Nu se pedepsește persoana care, săvârșind fapta prevăzută în alin. 1 sau 3, o denunță mai înainte de a fi descoperită.

Art. 323. Asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni (în redactarea de la data intrării în vigoare a noii legi).

(1) *Fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, altele decât cele arătate la art. 167, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asocierii.*

(2) *Dacă fapta de asociere a fost urmată de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică celor care au săvârșit infracțiunea respectivă pedeapsa pentru acea infracțiune, în concurs cu pedeapsa prevăzută în alin. (1).*